

Ze sbírky Il Novellino

(Centio novelle antike)

JAK CHTĚL SULTÁN PŘIPRAVIT ŽIDA O PENÍZE

Sultán potřeboval peníze a poradili mu, aby si dal zavolat bohatého Žida, který žil v jeho městě, a hledal záminku, jak mu vzít jeho veliký majetek.

Sultán poslal pro Žida, položil mu otázku, která víra je nejlepší, a myslil si:

„Řekne-li hebrejská, prohlásím, že urazil mou víru. Řekne-li mohamedánská, zeptám se: A proč tedy vyznáváš hebrejskou?“

Když Žid slyšel sultánovu otázku, odpověděl:

„Milosti, byl kdysi otec, který měl tři syny a rovněž prsten s drahocenným kamenem, nejkrásnější na světě. Všichni tři synové prosili otce, aby jim po smrti prsten odkázal. Když otec viděl, že ho chtějí všichni tři, poslal pro zlatníka a řekl mu:

„Mistře, udělej mi dva prsteny navlas stejně jako tenhle a do každého zasad' podobný kámen.“

Zlatník zhotovil naprosto stejné prsteny, takže nikdo nemohl rozeznat, který je pravý. Pak k sobě otec povolal syny jednoho po druhém a každému dal jeden prsten. Všichni tři si myslili, že dostali ten pravý, a nikdo z nich neznal pravdu kromě jejich otce. A stejně tomu je, pokud jde o víry, které jsou rovněž tři. Jen Otec na nebesích ví, která je nejlepší, kdežto každý ze synů, což jsme my, věří, že má tu pravou.“

Když sultán viděl, jak se Žid chytře vyvlékl, nevěděl, co odpovědět a jakou jinou záminku si nalézt. A nechal ho odejít.

34 346
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
FILOZOFICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY
BRNO

2893-00

Vybral a přeložil Adolf Felix

ISBN 80-7021-248-9

Liška šla lesem a potkala mezka, kterého až dosud nikdy neviděla. Dostala strach a utekla. A když tak utíkala, potkala vlka. Vyprávěla mu, jaké viděla podivné zvíře, a že neví, jak se jmenuje. Vlk řekl:

„Pojďme tam.“

Šli za mezkem. Také vlkovi připadal mezek divný. Liška se zeptala, jak se jmenuje, a mezek odpověděl:

„Už si dobře nepamatuju. Ale jestli umíš číst, mám to napsáno vzadu na pravé noze.“

Liška odpověděla:

„Škoda, že neumím číst. Tak ráda bych to věděla.“

„Nech to na mně,“ pravil vlk, „umím číst velmi dobře.“

Mezek mu ukázal zadní nohu. Hřeby na podkově vypadaly jako písmena. Vlk řekl:

„Nevidím je dobře.“

„Pojď bliž,“ pobídl ho mezek, „písmena jsou malá.“

Vlk se sklonil a pozorně se díval. Mezek vyhodil a kopl ho tak, že ho zabil.

Liška běžela pryč a říkala si:

„Není chytrý každý, kdo umí číst.“

Císař Bedřich dal jednou oběsit pro zločin jistého bohatého šlechtice. Aby byl ten spravedlivý trest výstrahou ostatním, pověřil jednoho rytíře pod přísným trestem, aby hlídal oběšence, aby ho nikdo nesundal ze šibenice. Rytíř však nehlídal dobře a někdo mrtvolu odnesl. Když si toho rytíř všiml, dostal strach, že přijde o hlavu, a přemýšlel, co má dělat. Rozhodl se zajít ještě té noci do blízkého opatství a přeptat se, jestli tam náhodou nemají tělo nějakého muže nedávno zemřelého, kterého by mohl pověsit jako náhradu na šibenici. Přišel ještě téže noci k opatství a spatřil plačící a hlasitě nařikající ženu s rozčuchanými vlasy a rozepnutým rouchem. Byla velmi zoufalá. Oplakávala manžela, který ten den zemřel. Rytíř se jí vliďně zeptal:

„Proč nařikáte, madonno?“

„Tolik jsem ho milovala,“ odpověděla žena, „že už nikdy najdu útěchu a v pláči chci skončit své dny.“

Rytíř řekl:

„To není rozumné, madonno. Chcete umřít tady na tom místě bolesti? Pláčem ani slzami nemůžete vrátit život mrtvému. Je proto vaše počínání nanejvýš pošetilé. Udělejte něco jiného. Vezměte si mě za manžela, protože jsem svobodný, a tím mě zachráníte, neboť mi hrozi nebezpečí a nevím, kde bych se ukryl. Z rozkazu svého pána jsem měl hlídat tělo oběšeného šlechtice, ale jeho příbuzní mi ho odnesli. Zachraňte mi život, protože to je ve vaší moci. Stanu se vaším manželem a budu si vás vážit.“

Když žena vyslechla jeho slova, zamilovala se do rytíře a řekla:

„Udělám, co mi radíte, protože vás mám ráda. Daruji vám tělo manželovo, vyzvedněte je z hrobu a pověste namísto šlechtice, kterého vám odnesli.“

Přestala plakat a pomohla rytíři vyzvednout mrtvé tělo z hrobu a pověsit. Rytíř jí řekl:

„Madonno, tomu šlechtici chyběl zub. Bojím se, abych se nedostal do nesnázi, jestli se na něj někdo přijde podívat.“

Po těch slovech žena vyrazila mrtvému manželovi zub a byla by učinila i víc, kdyby bylo třeba. Když rytíř viděl, jak s nebožtíkem zachází, pravil:

„Madonno, jestliže máte tak malý ohled k muži, o němž jste tvrdila, že ho tolik milujete, měla byste tím menší ohled ke mně.“

Nechal ženu, která byla jeho slovy nesmírně zahanbena, stát a šel za svými záležitostmi.

VTIPNÝ ROZSUDEK SOUDCE SCHIAVA

Jistý měšťan v Bari se vydal na zbožnou pouť a nechal svému příteli tři sta byzantských dukátů s těmito podmínkami:

„Půjdu nazdarbůh do světa. Nevrátím-li se, věnuješ peníze na zádušní mše. Jestliže se vrátím do toho a toho dne, dáš mi z nich, co sám budeš chtít.“

Vydal se na pouť, vrátil se do stanoveného dne a žádal nazpět své dukáty. Přítel mu odpověděl:

„Opakuj mi, co bylo smloueno.“

Poutník mu to doslova opakoval.

„Správně,“ řekl přítel, „a proto ti vrátím deset dukátů, kdežto dvě stě devadesát si jich nechám.“

Poutník se rozzlobil a řekl:

„Takhle se mi odměňuješ za důvěru? Neprávem mě chceš připravit o můj majetek?“

Přítel odpověděl klidně:

„Nekřivdím ti. A jestli ano, ať nás rozsoudí signorie.“

Podali stížnost. Soudcem byl ustanoven Lo Schiavo z Bari. Vyslechl obě strany, pak vynesl rozsudek. Vyzval měšťana, který si nechal dukáty:

„Dej poutníkovi dvě stě devadesát dukátů a poutník ti dá těch deset, které jsi mu vrátil. Úmluva zněla, že mu vrátíš, co sám budeš chtít. Chceš dvě stě devadesát dukátů, proto mu jich právě tolik vrať. A nech si těch deset, které jsi nechtěl.“